10

Posamezna številka stane 20 v.

9. številka. Maribor, dne 6. marca 1919. 53. letnik.

SLOVENSKI GOSPODAR.

List ljudstvu v pouk in zabavo.

Izhaja vsak četrtek in velja s poštnino vred in v Mariboru s pošiljanjem na dom za celo leto 8 K, pol leta 4 K in za četrt leta 2 K. — Naročnina za Nemčijo 8 K, za druge inozemske dežele [illegible] Kdor hodi sam po njega, plača na leto samo 7 K. — Naročnina se pošilja na: Upravništvo „Slovenskega Gospodarja" v Mariboru. — List se dopošlje do odpovedi. — Člani „Kmetijske [illegible] zadruge" dobivajo list brez posebne naročnine. — Posamezni listi stanejo 10 vin. — Uredništvo: Koroška cesta štev. 5. — Rokopisi se ne vračajo. — Upravništvo: Koroška cesta štev. 5, sprejema naročnino, inserate in reklamacije.

Za inserate se plačuje od enostopne petitvrste za enkrat 48 vin., ali kar je isto, 1 kvadratni centimeter prostora stane 36 vin. Za večkratne ogline primerno popust. V oddelku „Male oznanila" stane beseda 10 vin. — Inserati se sprejemajo do torka opoldne. — Nezapečatene reklamacije so poštnine prote.

Slovenke pišejo Wilsonovi hčerki.

V Belgradu, Zagrebu in Ljubljani so se vršili v nedeljo, dne 2. marca protestni shodi slovenskega ženstva proti italijanskemu nasilstvu. Več tisoč Slovenk v Ljubljani je poslalo nasljednje pismo hčerki predsednika severoameriških Zedinjenih držav, gospodični Wilson:

„Gospodična Wilson! Tisoč in tisoč mladih src se zateka k Vam, da čujete našo bol in slišite našo prošnjo. Jeseni lanskega leta je strl naš narod okove, v katerih je tičal stoletja. Nova zarja nam je zasijala na obzorju in zveselili smo se je — toda glej! Bliskoma so jo zatemnili osvajalni in nasilni oblaki naših sosedov Italijanov. Nadvzeli so si oblast nad našim malim narodom ter iztrgali iz telesa srce in pljuča — Gorico, Trst, Reko, Istro, Dalmacijo, dele Kranjske in Koroške. Me mladenke iz zaledja pomilujemo naše matere, naše rodne nam sestre iz Istre, Trsta itd. objokujemo jih, ker čutimo njihovo trpljenje in sočutno nosimo z njimi težki jarem tujega gospodstva. Onim našim sestram, tam ob sinji Adriji, je zaprt kulturen hram — slovenska in hrvatska šola — prepovedana je govorica o zlati svobodi, vklenjene so jim roke, zato tudi ne morejo lastnoročno podpisati iskrene prošnje na Vas, blaga gospodična. Njihova bol je naša bol, njihove težnje so naše težnje. Na poldrug milijonski narod, katerega četrt milijona ječi v brezobzirnem italijanskem gospodstvu, je sredi velesil mrtva točka. Klic naših mater, ki nosijo v sebi plod, ki pa bo gotovo kričal še kdaj po osveti — doslej ni našel odmeva. Zato se obračamo, me mladenke iz zaledja v imenu vseh stotisoč sester-mladenk iz zasedenega ozemlja do Vas, blaga gospodična kot — zadnje pribežališče, blagovolite posredovati za našo sveto in pravično stvar pri največjem apostolu miru in najpravičnejšem sodniku in zaščitniku malih in zatiranih — Vašem očetu Woodrow Wilsonu! V Vaše blagohotne roke polagamo naša mlada trpeča, od zatiranja izbičana srca in našo usodo!"

Za kruh nam dajo kamen.

Slovenec, ki se je pretekle dni mudil v Gradcu, nam pripoveduje nasledne:

„Pripeljal sem se zvečer v Gradec. Šel sem v hotel iskat prenočišča. Ko so videli na listku moje slovensko ime in sem hotel plačati z žigosanim denarjem, je zakričal možicelj: „Für die südslavischen Räuber haben wir keine Wohnung in Graz. Schauen Sie, dass Sie bald verschwinden!" (Za jugoslovanske roparje nimamo v Gradcu stanovanja. Glejte, da se kmalu izgubite. Krog mene so se začele zbirati sobarice, dekle, hišniki in strežniki. Vse vprek me je sramotilo, pljuvali so na tla pred menoj in počenjali z menoj vse mogoče neumnosti. Ker sem moral ostati v Gradcu radi nujnih opravkov, sem poskusil srečo v drugi gostilni. Komaj pa sem odložil kovček, že pride natakar od prejšnjega hotela in začne upiti kar med vsemi gosti: Was, diesen südslavischen Vagabund wollen sie beherbergen? Schamts Euch!" (Kaj tega jugoslovanskega potepuha hočete vzeti pod streho? Sram Vas bodi!) In takoj sem imel vse goste proti meni. Vpili so, da me je treba pobiti ali pa vsaj zapreti. Tudi tukaj sem moral oditi brez stanovanja. Ko sem bil na ulici, prihiti za menoj fino oblečen gospod in mi pravi: „Vi ste trgovec, kaj ne?" „Da," mu odgovorim. „Prišel sem po nujnih poslih v Gradec". „Pojdite z menoj," pravi gospod, „bom Vam jaz odstopil stanovanje." Bil je graški Slovenec. Vzel me je pod streho. Če ga ne bi slučajno našel, moral bi bil iti na policijo prosit prenočišča.

Drugo jutro grem v kavarno. Naročil sem si kavo. Ko sem dal saharina v kavo, me spozna graški Nemec, ki je bil prejšnji večer navzoč v gostilni, kjer sem v drugič prosil prenočišča. Mož začne vpiti: „Das ist der südslavische Spion, hinaus mit ihm! Keinen Kaffee geben!" (To je jugoslovanski ogleduh, ven z njim! Ne dajte mu kave!) In res so mi od ust odtrgali kavo proč. Tulili so in grozili na vse mogoče načine. Natakar vzame kozarec vode in mi jo vlije v obraz... Odšel sem na ulico. Ko sem opravil svoje trgovske zadeve, sem se hotel s prvim vlakom odpeljati v Maribor. Pomotoma sem pri blagajni na kolodvoru ponudil blagajniku za vozni listek žigosan desetak. Mož mi je iztrgal karto, vrgel bankovec nazaj in začel upiti na ves glas: „Schon wieder so ein südslavischer Apostel! Für solche Leute haben wir keine Fahrkarten". (Že zopet jugoslovanski apostel! Za take ljudi nimamo voznih listkov. In moral sem oditi brez voznega listka. Občinstvo mi je začelo groziti. Iz mučnega položaja me je otel slovenski železničar, ki me je po stranski poti odpeljal na peron in mi preskrbel karto. Nenavadno srečnega sem se čutil, ko je vlak pri Špilju prisopihal na svobodna jugoslovanska tla."

In kako pa mi postopamo z Nemci? Dajemo jim živila in svobodno se smejo kretati med nami. Celo hujskače in najstrupenejše naše protivnike še pitamo z jugoslovanskim kruhom in mesom... Nemci pa nam kruh vračajo s kamnom....

Preosnova zemljišč v Jugoslaviji.

Kako izvanredne važnosti da je kmetski stan za vsako državo, pokazala nam je najbolj minula vojska. Naša nova domovina — kraljestvo Slovencev, Hrvatov in Srbov — je pred vsem kmetska država in zato bo tudi naloga oblasti, da kolikor mogoče pospešuje in podpira kmetijstvo. Zato pa je tudi narodno veče v Belgradu sklenilo, takoj v eni prvih sej rešiti agrarno vprašanje. Država hoče, ako bo le mogoče, urediti preosnovo zemljišč in razdelitev zemlje še pred pomladansko setvijo.

Kako se bo ta preosnova izvršila, še zdaj ne moremo natančneje poročati, ker nam niso znani vladni predlogi. Tudi vsa preosnova ne pride v poštev v naših krajih, kjer so popolnoma drugačne razmere, kakor n. pr. na Goriškem ali v Dalmaciji itd. Kar bo naše čitatelje najbolj zanimalo, je določba, da se bodo velika posestva razdelila med takšne kmete, ki dandanes ne morejo več živeti od svojega zaslužka, med vojne pohabljence, med tiste, ki so vsled vojne največ trpeli in med kmetske delavce.

Kje je meja med velikim in malim posestvom, je težko določiti in je odvisno od krajevnih razmer. Tako n. pr. so razmere v hribovitih krajih popolnoma drugačne, kakor v ravnini. Splošno pa se smatra za veleposestvo tako posestvo, ki meri nad 100 ha

Da je razdelitev velikih posestev med vojne pohabljence, delavce itd. potrebna, pravična in nad vse koristna, to pač uvidi vsakdo. Kajti na ta način bodemo pridobili obilno malih in srednjih posestev, ki zadostujejo, da preživijo srednjo kmetsko rodbino. Za vzgled vzamimo tri bolj znana veleposestva. Knez Auersperg poseduje 23.600 ha, knez Schönburg-Waldenburg 17.000 ha in knez Windischgrätz 12.000 ha. Samo ti trije gospodje imajo torej v oblasti okrog okrog 53 000 ha, ozemlje, ki popolnoma zadostuje, da lahko prehrani najmanj 5000 srednjih kmetskih družin.

Da je takšna razdelitev zemlje krivična, je pač jasno. Na eni strani ogromna posestva, da gospodar sam ne ve, koliko in kaj je njegovega, na drugi stani pa ubogi najemniki s kakšno malo njivico, ki jim seveda daleč ne zadostuje, da bi si pridelali vsakdanjega živeža. Ako hočemo zgraditi res lepo, moderno, demokratsko državo, potem si moramo glede zemljišč vzeti za vzgled Srbijo, kjer ne poznajo veleposestev. Srednji kmetski stan tvori tamkaj najmočnejšo uporo in tako mora biti odslej v celi naši novi domovini. Zasledovali bomo pazljivo to agrarno gibanje in o preosnovi poučili naše čitatelje.